

POŽADAVKY

Čas na vyřešení klimatické krize se krátí. V České republice zažíváme zatím jen mírné dopady změn klimatu, které jsme schopni v rámci možností řešit. V jiných částech světa jsou však dopady klimatické krize natolik vážné, že ohrožují existenci celých společenstev a ekosystémů.

Podle poslední zprávy Mezivládního panelu pro klima při OSN už nemáme šanci udržet oteplení pod 1,5 °C. Pokud však začneme jednat neprodleně, máme možnost i po mírném překročení této hranice srazit teplotu zpátky do stabilní a bezpečné zóny. To, co zažíváme nyní, se podle vědeckých zpráv bude jenom zhoršovat. Přestože nemáme možnost odvrátit všechny dopady změn klimatu, věříme, že stále máme možnost odvrátit ty nejextrémnější, a na zbylé se v co největší míře připravit.

Česká i světová společnost se nachází na zásadním rozcestí. Bud' environmentální a klimatickou krizi budeme ignorovat, nebo ji začneme aktivně řešit. Máme-li tuto krizi zastavit, je potřeba proměnit společenské cíle, stejně jako cíle veřejné politiky. Cíle a výzvy klimatické politiky ve 21. století jsme si dovolili formulovat následovně:

CÍLE

1. UDRŽET DLOUHODOBĚ OTEPLENÍ POD 1,5 °C

Vláda musí podnikat kroky k udržení dlouhodobého oteplení pod 1,5 °C v porovnání s teplotami před průmyslovou revolucí. Pro dosažení cíle se musíme řídit principem uhlíkového rozpočtu. Můžeme vypustit jen takové množství tun emisí skleníkových plynů, které nepovede k překročení hranice 1,5 °C. To znamená snížit emise na nulu dostatečně rychle, aby nedošlo ke zvýšení globální teploty nad hranici 1,5 °C oproti době před průmyslovou revolucí.

2. ZMĚŇME CÍL: OD HDP KE SPOKOJENÉMU ŽIVOTU V PLANETÁRNÍCH MEZÍCH

Máme-li včas zastavit klimatickou krizi, je na čase změnit cíl veřejné politiky. Tím dosud byl hrubý domácí produkt a hlavně pak jeho růst. HDP vypovídá o celkové tržní produkci v naší zemi, avšak nevypovídá o stavu přírody a klimatu ani o tom, jestli lidé v daném státu žijí spokojený a plnohodnotný život. Víme, že je možné žít kvalitní život, aniž bychom narušovali přírodu a klima.

3. TVOŘME KLIMATICKY I SOCIÁLNĚ SPRÁVEDLIVOU SPOLEČNOST

Klimatická krize představuje jednu z největších nespravedlností dnešní doby. Zatímco zisky z devastace klimatu jsou privatizovány několika jedinci, ničivé dopady klimatické krize nesou všichni a nejvíce pak ti, kteří se na devastaci klimatu podílejí nejméně. Veškeré naše kroky musí vést k nápravě těchto nespravedlností. Odmítáme jednání, které by tuto nespravedlnost a další nerovnosti prohlubovalo. Požadujeme, aby opatření spojená s ochranou klimatu byla spravedlivá.

PRVNÍ NUTNÉ KROKY

4. NADSTRANICKÁ MINISTRYŇĚ PRO KLIMA

Ochrana klimatu není jen otázkou životního prostředí. Je stejně tak otázkou vládních financí, průmyslu a obchodu, dopravy a téměř každého ministerstva. Klimatickou krizi musíme řešit meziresortně. Požadujeme, aby součástí příští vlády byla ministryně bez portfeje pro klima, která bude mít v gesci meziresortní koordinaci v řešení klimatické krize. Ministryně musí mít ke své činnosti dostatečně velký rozpočet a tým spolupracovníků a spolupracovnic. Musí to být taktéž osoba nadstranická a nezávislá.

5. OCHRANA KLIMATU MUSÍ BÝT PRIORITY PŘÍŠTÍ VLÁDY

Na řešení klimatické krize máme málo času. Vláda, která vzejde z podzimních voleb bude v boji se změnami klimatu sehrávat klíčovou roli. Požadujeme, aby vláda přijala za klimatickou krizi zodpovědnost a deklarovala její řešení jako prioritu ve svém programovém prohlášení i koaliční smlouvě.

6. SNIŽME SPOTŘEBU

Růst spotřeby neznamena vždy zvýšení životní úrovně či blahobytu. Negativní dopady s ním spojené mohou často převyšovat nad pozitivy. Ne všechno, co vyrábíme a spotřebováváme, je nezbytně potřebné a efektivní. Úsporné technologie přináší možnost snižovat materiální i energetickou spotřebu. Příkladem je maximální využití potenciálu úspor, zateplování budov, nebo povinnost pro firmy, aby byl každý výrobek snadno opravitelný.

7. Z VEŘEJNÝCH FINANCÍ PODPOROVAT KOMUNITNÍ, DRUŽSTEVNÍ A OBEČNÍ OBNOVITELNOU ENERGETIKU

Z přechodu na decentralizované obnovitelné zdroje mohou mít prospěch nejen velké energetické firmy, ale i domácnosti, obce a místní lidé ve městech i na venkově. Lidé by měli mít možnost zdroje kontrolovat a profitovat z nich v místě svého bydliště prostřednictvím komunitních, obecních a družstevních projektů.

PRVNÍ NUTNÉ KROKY

8. SKONČEME S UHLÍM NEJPOZDĚJI V ROCE 2030

Energetika je v ČR největším emisním zdrojem, tvoří téměř 40 % emisí skleníkových plynů a je v ní největší potenciál ke snižování emisí. Dosavadní vláda selhala v přípravě včasného plánu konce těžby a spalování uhlí. Nová vláda toto musí napravit.

9. KONEC UHLÍ MUSÍ ZAČÍT TEĎ

Máme-li skončit s těžbou a spalováním uhlí do roku 2030 a má-li být konec uhlí spravedlivý, musí začít nyní. NEJŠPINA VĚJŠÍ UHELNÉ ELEKTRÁRNY JAKO JSOU POČERADY, CHVALETICE A DĚTMAROVICE MUSÍME ZAVŘÍT CO NEJDŘÍVE.

10. KONEC UHLÍ MUSÍ BÝT SPRAVEDLIVÝ

Stát nesmí hodit zaměstnance a zaměstnankyně končícího fosilního průmyslu přes palubu. STÁT MUSÍ ZAJISTIT SPRAVEDLIVOU TRANSFORMACI UHELNÝCH REGIONŮ. Vláda musí využít všech dostupných nástrojů k zajištění spravedlnosti pro lidi pracující ve fosilním průmyslu. Součástí toho jsou např. rekvalifikace, předčasné důchody či zajištění adekvátně placené a důstojné práce.

11. VLÁDA NESMÍ UMOŽNIT DLOUHODOBÝ PŘECHOD ENERGETICKÝCH FIREM Z UHLÍ NA FOSILNÍ PLYN. JE NEZBYTNÉ STANOVIT ROK KONCE VÝROBY ENERGIE Z FOSILNÍHO PLYNU

Zemní plyn je palivo s vysokou emisní stopou. Bez zemního plynu je přechod na obnovitelné zdroje a konec uhlí takřka nemožný. Musíme však dbát na to, aby byl tento zdroj rozšiřován jen do nezbytně nutných mezí a nebyl brán jako definitivní řešení. Je nutné, aby vláda stanovila rok konce výroby a spotřeby energie ze zemního plynu a připravila plán odklonu od tohoto fosilního paliva

12. ROZVÍJEJME EKOLOGICKOU A EFEKTIVNÍ DOPRAVU

Téměř 16 % emisí skleníkových plynů pochází z dopravy. Česká republika musí usilovat o její dekarbonizaci. Vláda musí podporovat rozvoj a integraci veřejné a hromadné dopravy a ekologickou transformaci automobilového sektoru.

PRVNÍ NUTNÉ KROKY

13. ZDRAVÁ A ODOLNÁ KRAJINA

Podporujeme diverzifikaci krajiny za účelem zadržování vody a podpory biodiverzity. Česká krajina musí být na klimatickou krizi připravena tak, aby odolala suchu i přívalovým dešťům a dokázala v sobě dlouhodobě zadržovat vodu.

14. PODPORA DROBNÝCH, STŘEDNÍCH A EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ, NE AGROBARONŮ

Zdravá krajina je jedním z předpokladů zmírnění i adaptace na klimatickou změnu. Nová vláda musí více podporovat malá hospodářství a ekologické zemědělství, nikoliv agrobarony, kteří ničí českou krajinu i klima. Státní instituce by měly jít příkladem a motivovat ostatní ke klimaticky šetrnému chování. Chceme ve školních jídelnách, nemocnicích a úřadech lokální potraviny z ekologického zemědělství.

15. CIRKULÁRNÍ ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Požadujeme přechod z lineární na cirkulární ekonomiku a redukcí množství odpadu. V rámci přechodu na cirkulární ekonomiku chceme recyklovatelné a opravitelné výrobky. Třídění, recyklace a upcyklace musí být ekonomicky výhodnější než spalování nebo skládkování komunálního odpadu.

16. SPRAVEDLIVÉ FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNĚ-EKOLOGICKÉ TRANSFORMACE, ZAVEDENÍ UHLÍKOVÉ DANĚ

Na řešení klimatické krize nesmí doplácet domácnosti a lidé s nízkými příjmy. Také je nepřijatelné, aby byla z veřejných financí podporována činnost, která má ničivé dopady na klima i zdraví lidí. Požadujeme sociálně spravedlivé systémové změny, které umožní státu, městům, firmám i jednotlivcům snižovat vlastní uhlíkovou stopu. Cestu ke klimatické neutralitě by měli pomáhat financovat především ti, kteří na vypouštění emisí v posledních desetiletích nejvíce vydělávali. Jsme pro postupné a veřejnosti předem objasněné zavedení široké uhlíkové daně pro firmy a právnické osoby. Zavádění daně musí doprovázet snížení daňové zátěže občanů, např. nižší daň z příjmu či snížení sociálních daní.

PRVNÍ NUTNÉ KROKY

17. UHLÍKOVÉ CLO NA EVROPSKÉ ÚROVNI

Emise se nesmí vyvážet do zahraničí. Ve chvíli kdy uvalíme finanční regulace na domácí produkci, je potřeba stejným způsobem zatížit i dovážené zboží. Jinak nebudou mít česká a evropská opatření žádný význam, neboť se emise zkrátka vypustí za našimi hranicemi. Uhlíkové clo může napravit nerovnost mezi domácí a zahraniční legislativou a zabránit přesunu neekologické produkce do zahraničí. Uhlíkové clo se bude v následujících letech řešit na evropské úrovni v balíčku Fit for 55. Česká republika by se o jeho zavedení měla zasadit v rámci svého předsednictví v roce 2022.

18. ZVÝŠENÍ PŘÍSPĚVKŮ DO KLIMATICKÝCH FONDŮ PRO ZEMĚ, KTERÉ BYLY HISTORICKY VYKOŘIŠŤOVÁNY, A NEJVÍCE POCIŤUJÍ DOPADY KLIMATICKÉ KRIZE.

Je důležité, aby Česká republika podpořila země, v nichž jsou dopady klimatické krize výrazně větší, než u nás, a které byly v historii okradeny o své zdroje. Česká republika patří k nejbohatším státům světa a je to naší morální povinností.

Po tomto musí ihned následovat další kroky.